

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אלון שוסטר

2627/25/פ

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – סימון תוצרת חקלאית שאינה ארוזה מראש), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 17 בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א–1981¹, בסעיף 17(א)(2), בסופו יבוא "לעניין טובין שהם תוצרת חקלאית כאמור בסעיף 3(4)(א) לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח–1988², שאינה ארוזה מראש ונמכרת בתפזורת – על עוסק לציין באופן בולט את ארץ הייצור בצמוד לסימון מחיר הטובין כאמור בסעיף 17ב;".

דברי הסבר

סימון תוצרת חקלאית הוא כלי חשוב ויעיל המסייע בהנגשת מידע חיוני לצרכן אודות התוצרת הנרכשת על ידו, וכך בפרט כשמדובר במידע בעל חשיבות כגון פרטי היבואן, פרטי היצרן וארץ הייצור (המקור). מטרת הצעת החוק היא, בראש ובראשונה, להגן על הצרכנים ולספק להם תשתית ידע מרבית, כדי שיוכלו לקבל החלטה מושכלת המבוססת על מידע מהימן ומדויק הפרוס בפניהם בבואם לבצע רכישה. כך, למשל, צרכנים יוכלו לרכוש תוצרת מקומית אם הם מעדיפים זאת.

בנוסף, סימון התוצרת החקלאית תעודד ספקים להתחרות על אטרקטיביות התוצרת החקלאית, מחירה ואיכותה, ובכך סימון כאמור יקדם מסחר הוגן ותחרות, בתנאי שקיפות מיטביים לצרכן. כמו כן, סימון מפורט ומדויק בנקודת הרכישה יאפשר מעקב, איתור ופרסום מידע לצרכנים במקרה של תקלה במוצר, העלולה להגיע עד כדי סיכון בריאותי.

כיום אין כל חקיקה המחייבת את היבואן, היצרן, או המשווק במסירת המידע החיוני לציבור הצרכנים בדבר ארץ המקור של תוצרת חקלאית שאינה ארוזה מראש ונמכרת בתפזורת. כך, מוצרי מזון הנמכרים בתפזורת או במשקל כגון פירות, ירקות, דגים, נקניקים, עופות, ובשר המוצעים לצרכן במעדניות, ברשתות השיווק ובמרכולים הפרטיים, נארזים בעת הקנייה ונמכרים ללא כל סימון אודות ארץ המקור.

סימון ארץ המקור של התוצרת החקלאית הנמכרת ברשתות השיווק, במרכולים ובמעדניות יספק

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 248.

² ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

לצרכן מידע בסיסי חיוני שיש בו כדי להעיד על טיב התוצרת החקלאית ואיכותה. מקום הגידול, תנאי הגידול, הידע והקדמה בתחום החקלאות, רמת הפיקוח והבקרה, הרגולציה בתחום שימור ואיכות הסביבה, תנאי העסקה הוגנים, טביעת רגל פחמנית – כל אלה ועוד משפיעים על איכות וטיב התוצרת החקלאית. לפיכך, סימון ארץ המקור בנקודת המכירה של תוצרת זו יגביר את תחושת הביטחון של הצרכנים ויסייע להם להתאים את הרגלי הצריכה לערכים שלהם.

חופש הבחירה והאוטונומיה של הצרכנים מחייבים לחשוף בפניהם את המידע הרלוונטי אודות התוצרת החקלאית שהם צורכים, ובכלל זה תוצרת הנמכרת בתפוזרת, ולאפשר להם לבצע בחירה מושכלת. לצרכן קיימת זכות בסיסית לדעת ולבחור מהיכן מגיע המזון אותו הוא ומשפחתו צורכים ולבצע תהליך קבלת החלטות מבוסס מידע, לגבי תוצרת ממקורות שונים, זאת לפי ראות עיניו וסדר העדיפויות שלו.

בנוסף, לצרכנים רבים תפיסות אידיאולוגיות וחברתיות שונות לגבי מסחר עם מדינות שונות. על כן, מדובר במידע חיוני עבור צרכנים המעוניינים ליישם התנהלות צרכנית העולה בקנה אחד עם תפיסות אלה.

לפי המצב המשפטי הקיים, סעיף 17(א) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 (להלן – החוק), קובע פרטים שעל עוסק לסמן על גבי טובין, דוגמת ארץ ייצורם, שם היצרן ושם היבואן. סעיף 17(ב) לחוק מסמיק את שר הכלכלה והתעשייה (להלן – השר) לקבוע בצו טובין שהוראות סעיף קטן (א) לא יחולו עליהם. מכוח סעיף 17(ב) נקבע צו הגנת הצרכן (סימון טובין), התשמ"ג-1983, שלפיו לא חלה חובת סימון כאמור על מזון, ובתוך כך גם על תוצרת חקלאית. כפועל יוצא מכך, עוסקים לא מחוייבים לסמן פרטים הנוגעים לייצורה ולמקורה של תוצרת חקלאית המוצגת למכירה בתפוזרת. לפיכך, מוצע לקבוע כי על עוסק לסמן באופן בולט לצד תוצרת חקלאית שאינה ארוזה מראש ונמכרת בתפוזרת את ארץ הייצור, וזאת בצמוד לסימון מחיר התוצרת. ההסדר המוצע יביא לכך שמידע אודות תוצרת חקלאית שאינה ארוזה יוצג לצדה באופן ברור ונגיש לצרכנים.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת רם בן ברק וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1144), על ידי חבר הכנסת ינון אזולאי וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/2413), ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברי הכנסת ינון אזולאי ומשה ארבל (פ/24/519) על ידי חבר הכנסת רם בן ברק וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/897), על ידי חבר הכנסת צבי האוזר (פ/24/1660), על ידי חברת הכנסת שרון רופא אופיר (פ/24/3294), על ידי חבר הכנסת אלכס קושניר (פ/24/3693) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ינון אזולאי (פ/25/99) ועל ידי חבר הכנסת מיכאל מרדכי ביטון (פ/25/2626). הצעת החוק זהה לפ/25/99 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' באדר התשפ"ג (27.02.2023)